

TIDERNE SKIFTER

KRIDT-perioden er opkaldt efter sin mest iøjnefaldende aflejring, det nordeuropæiske skrивekridt.

Tykk aflejringer, der i lange tidsrum forinden var dannet i forskellige langstrakte havområder, begyndte i kridttid at foldes til bjerge. Først dannedes dele af Alperne, senere Andesbjergene og Rocky Mountains. Aflejringer fra perioden selv er vidt udbredte. Havet trængte nemlig ind over kontinenterne i en udstrækning, man ikke kender magen til i jordhistorien. Ved periodens slutning trak det sig dog tilbage. Klimaet var i kridttid varmere end nu og klimabælterne ikke særligt tydelige.

De lavvandede have husede et rigt liv. Som en specialitet kan nævnes verdens største muslinger, der med en skallængde på små to meter levede i de vestgrønlandske farvande. Noget af en af dem kan ses i Mineralogisk Museum i København, hvor resten af den venter på udstillingsplads.

Til vands, i luften og på land var krybdyrene i alsidig udvikling. Men ved periodens slutning var de fleste af krybdyrtyperne uddøde, bl.a. alle dinosaurierne efter deres 130 millioner år lange paradenummer. Dermed var vejen åben for pattedyrene, der indtil da kun havde gennemgået en beskedent udvikling. Fra og med den yngste kridttid optrådte de grundtyper, der præger den varierede pattedyrverden af i dag.

Planteverdenen skiftede udseende - de dækfrøede planter udvikledes for siden at blive den herskende plantegruppe.

Kridttidslag kan træffes i hele Vestdanmark og mange steder på Bornholm. De kendes fra kystklinter, udgravninger og borer.

Danmark var i kridttid del af et hav imellem Norge-Sverige og Mellemuropa. I begyndelsen var dette nordeuropæiske hav blot som et Vesterhav, der østover greb ind over Danmark. Fra den tid har vi ler, skifer og sandsten (nogle steder findes ferskvandsaflejringer fra datidens kystområder).

Senere fik det nordeuropæiske hav forbindelse med Jordens "Middelhav" vest og øst om Mellemeuropa, og fra England nåede det langt ind i Sovjetunionen. Fra denne tid har vi især mergel, kalksten og, som det yngste, skrивekridt.

Efter en størstilet tilbagetrækning kom havet ved periodens slutning igen en kort tid ind over små dele af det europæiske kontinent. Fra denne tid har vi kalksten med mosdyr- og koral-banker.

S.F